

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 36694-10-16 א' נ' ל' ואח'

לפני כבוד השופט שאול שוחט – אב"ד

כבוד השופט יונה אטדגי

כבוד השופט דורון חסדאי

המערערת: ב' א'
ע"י ב"כ עו"ד יהודית מייזליס

נגד

המשיבים: 1. ג' ל'
ע"י ב"כ עו"ד בועז קראוס

2. פ' ש'
3. ע' ב'
4. ג' ל'
5. ש'ר'
ע"י ב"כ עו"ד עופר יחיאל

פסק דין

השופט שאול שוחט:

פתח דבר

1. ביום 22.2.91 ערכו המנוחים י' ל' ז"ל ו-א' ל' ז"ל שתי צוואות לפיהן האחד יורש את משנהו לעת המוות, וכללו בהן תניית סילוקין (להלן: "המנוח"; "המנוחה"; "צוואות 91").

צוואת המנוחה, על דרך "זה מוריש לזה", מובאת להלן במלואה:

"היות ואין אדם יודע עת פקודתו;

והיות וברצוני לצוות על גורל רכושי לאחר אי"ש;

לכן אני הח"מ א' ל', נושאת ת.ז. XXXXXX, בהיותי בדעה צלולה ומיושבת, מצווה בזה מרצוני הטוב והחופשי, לאחר שיקול דעת, כדלקמן:

1. אני מבטלת בזה כל צוואה קודמת אשר נעשתה על ידי, לרבות הצוואות שנערכו על ידי ביום 6.12.64 וביום 23.10.86, וזאת היא צוואתי האחרונה, ורק לצוואה זו יהיה תוקף ועל פיה יש לנהוג.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 16-10-36694 א' נ' ל' ואח'

- 1 2. באם נהנה ו/או יורש איזה שהוא יתקוף את תוקפה של צוואה זו, או כל חלק ממנה ו/או יתנגד
2 להוראות צוואה זו או חלק מהן או חוקיותה, במטרה לשנותה או לבטלה כולה או חלקה ו/או ינקוט
3 בהליכים משפטיים איזה שהם כדי לבטל תוקף צוואה זו או כל חלק ממנה או לשנותה או לבטלה
4 כולה או חלקה, הריני מצווה בזה כי הנהנה ו/או היורש הנ"ל, אם יהיה כזה, הכל לפי הענין, יפסיד
5 את אותו חלק מעזבוני אשר יגיע לו עפ"י צוואה זו ו/או עפ"י הדין.
- 6 3. את כל רכושי, זכויותי ונכסי מסוג איזה שהוא, שיהיה לי ביום מותי, אני מצווה בזה לבעלי, י' ל',
7 נושא ת.ז. XXXXXXX.
- 8 4. צוואה זו ערכתי בהיותי בדעה צלולה ומיושבת, מרצוני הטוב והחופשי, ללא כל אונס, כפיה או
9 השפעה כלשהי, בהיותי כשרה מכל הבחינות לערוך צוואה ולאחר שיקול דעת.
10 ולראיה באתי על החתום".
- 11
- 12 על דרך זו הוריש גם המנוח את רכושו למנוחה.
- 13
- 14 2. המנוחה הלכה לבית עולמה ביום 11.2.10. ביום 3.8.10 ניתן צו קיום לצוואתה הנ"ל. המנוח
15 זכה במלוא עיזבונו בהתאם להוראות הצוואה.
- 16
- 17 3. המנוח הלך לבית עולמו ביום 3.7.12, כשנה וחצי לאחר מות המנוחה.
18 בהליך שהתקיים לפני בית משפט קמא ניתן צו קיום לצוואה, שנערכה בכתב ידו של המנוח, הנושאת
19 שני תאריכים: 12.10.09 (טרם מות המנוחה); 15.12.11 (לאחר מות המנוחה). בצוואה זו – להלן:
20 "הצוואה בכתב יד" – הוריש המנוח את כל עזבונו למשיבים בחלקים שונים.
- 21
- 22 על פסק הדין המקיים את הצוואה בכתב יד, אותה ייחס בית-המשפט קמא ליום 15.12.11, לא הוגש
23 ערעור.
- 24
- 25 4. המערערת, אחייניתה של המנוחה, ואחיה, הגישו לבית משפט קמא תובענה למתן פסק דין
26 המורה על השבת מלוא הזכויות שנתקבלו בידי המנוח מכוח צו קיום צוואתה של המנוחה מיום
27 22.2.91 לעיזבונו של המנוחה וכן למתן צו ירושה בדבר חלוקת עיזבונו של המנוחה, על פי הדין, שלא
28 לטובת המנוח (ס' 44א); (ב) לכתב התביעה).
- 29
- 30 5. עילת התביעה – צוואות 91, עליהן חתמו המנוחים, הינן צוואות הדדיות לפיהן כל אחד מהם
31 מוריש למשנהו, תוך הגבלת יכולתם לשנותן על דרך של עריכת צוואה הסוטה מהוראותיהן (ס' 4, 5,
32 16 לכתב התביעה); צוואת כתב היד שערך המנוח ביום 12.10.09, טרם מות המנוחה, סותרת את
33 הצוואה ההדדית, בהיותה מנסלת את המנוחה כליל מעיזבונו; בכך פעל המנוח בניגוד ל"רוח" סעיף

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 16-10-36694 א' נ' ל' ואח'

1 8א לחוק הירושה, תשכ"ה-1965 (להלן: "החוק") תוך הפרת עיקרון תום הלב ופגיעה בעיקרון
2 ההסתמכות של המנוחה, מה שמחייב מתן הסעדים המבוקשים מכוח חוק החוזים (תרופות בשל
3 הפרת חוזה), תשל"א-1971.

4
5 6. בית משפט קמא דחה את תביעתה של המערערת (אחיה של המערערת לא הצטרף לערעור
6 שלפנינו) משני טעמים עיקריים: פעולת המנוח נעשתה בתום לב ולא במזיד ו"כלל לא נתמלאה תניית
7 הסיילוקין" (ס' 20 לפסק הדין). כן דחה בית משפט קמא את טענת ההסתמכות משלא הונחה לפניו,
8 כדבריו, "כל ראיה ולפיה נפגעה הסתמכות המנוחה שכן משוכנע אני שהמנוחה התכוונה שבעלה
9 יירש אותה ויעשה בנכסי הזוג כרצונו ולא מצאתי ראיה המצביעה כי המנוחה סברה, כי אחייניה
10 דווקא ירשו בחלקים שווים, או אחרים, כפי שנטען ללא ראיה".

11
12 7. בערעור שלפנינו חזרה ב"כ המערערת על הטענות שטענה בבית-משפט קמא, אף הרחיבה בהן
13 בטיעוניה לפנינו, בכתב ובעל-פה.

14 לגישה, בין אם תחיל על המקרה שלפנינו את הדין שחל על צוואות הודיות טרם תיקון 12 לחוק,
15 בוודאי אם תחיל עליו את רוח הוראות התיקון (כבקשתה) - התוצאה המתחייבת היא בטלות הצוואה
16 בכתב-יד שערך המנוח, עוד בחיי המנוחה, ומתן סעד על-פי התובענה.

17
18 וטעמיה עימה:

19
20 - לפני התיקון לחוק דיברה הפסיקה בשלושה מצבים אפשריים של צוואות הודיות משותפות:
21 האחת כוללת הוראה בה שאירו המצווים לעצמם את הזכות לשנות את הצוואה כרצונם לאחר מות
22 אחד מהם; השנייה כשהצוואות ההודיות שותקות בנושא זה; השלישית כשהצוואות ההודיות
23 אוסרות על שינוי צוואתו של האחד לאחר מותו של האחר (בע"מ 10807/03 זמיר נ' גמליאל, שם).
24 לטענת ב"כ המערערת, צוואות 91 נופלות בקטגוריה השלישית שכן ניכרת בהן "כוונה מפורשת או
25 משתמעת" (לשון בית-המשפט העליון בפרשת זמיר נ' גמליאל הנ"ל), להגביל את המצווים מלשנות
26 את הצוואה, ובמקרה כזה אינטרס ההסתמכות גובר על החופש לצוות. כוונה, כאמור, לומדת ב"כ
27 המערערת מתניית הסיילוקין ומעדותו של עו"ד דויטש, מי ששימש אחד העדים לצוואה.

28
29 - אחרי התיקון, עריכת הצוואה בכתב יד, המאוחרת להודית, על-ידי המנוח, תוך שהוא מסתיר
30 אותה מהמנוחה, אשר נעדרה באותה עת יכולת קוגניטיבית לשנות את הצוואה שלה, מהווה פעולה
31 המנוגדת לרוחן ולתכליתן של צוואות הודיות, מה גם שהיא לא נעשתה בהתאם לפרוצדורה המחייבת,
32 משלוח הודעה בכתב על הביטול למצווה האחר (סעיפים 10, 13, 14 ועוד, לעיקרי הטיעון מטעמה; ראו
33 גם: עמ" 3 לפרוטוקול הדיון בערעור, ש' 17-26).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 36694-10-16 א' נ' ל' ואח'

דיון והכרעה

8. אין מחלוקת שצוואות 91 הינן צוואות משותפות. הן תוצאה של החלטה משותפת של המנוח והמנוחה לעשותן. האם הן צוואות הודדיות? צוואות הן הודדיות כאשר ההסדרים שקבע אחד המצווים מבוססים על ההסדרים שקבע האחר (עיקרון ההסתמכות) ולא היו נערכים לולא הסדרים אלה. דוגמאות קלאסיות: צוואות הכוללות הסדר של "יורש אחר יורש" או צוואות המורות על הורשה לאותם יורשים, למשל, הן קרובים מצד המצווה האחד הן קרובים מצד המצווה השני.

בענייננו, המנוח הוריש למנוחה והמנוחה הורישה למנוח - הא ותו לא (סעיף 3 לצוואות).

ב"כ המערערת מבקשת, כאמור, לראות בצוואות 91 צוואות הודדיות, ומפנה לתניית הסילוקין המופיעה בהן - סעיף 2 לצוואות - כמלמדת על ההסתמכות, תנאי הכרחי לסיווגן של הצוואות ככאלה.

9. מוכן אני, לצורך הדיון, לראות בצוואות 91 צוואות הודדיות - כל אחד מהשניים הוריש לרעהו מתוך הסתמכות שכך יעשה רעהו. אבחן, כבקשת ב"כ המערערת, את תקפות פעולתו של המנוח הן על-פי הדין טרם התיקון לחוק, הן על-פי הדין לאחריו.

טרם התיקון

כללי

הפסיקה חזרה והבהירה, כי הוראת סעיף 8א זו אינה חלה על צוואות הודדיות שנערכו טרם כניסת התיקון לתוקף (בע"מ 10807/03 זמיר נ' גמליאל; 4.2.2007), זאת על רקע סעיף 2 לתיקון לחוק, הקובע כי הוראות התיקון לא יפגעו בתוקפן של צוואות שנעשו לפניו. מבחינה זו אין חשיבות שהצוואה המבטלת את הצוואה ההודדית נערכה לאחר כניסת התיקון לתוקף, שכן אומד הדעת של המצווים הודדית נבחן לעת עשיית הצוואות ההודדיות, בהתאם לדין שחל אותה עת, ולא לעת עריכת הצוואה המאוחרת המבטלת אותן. דין זה, שחל טרם התיקון, מלמדנו, כי עיקרון היסוד בדיני הצוואות הוא כוחו של המצווה לשנות מצוואתו מתי וכפי שיחפוץ. הוראות סעיפים 8; 27(א); 27(ב) לחוק הירושה מכוונות לכך. על-כן נתקבעה ההלכה, כי בני זוג שכתבו צוואותיהם לפני התיקון, כל שעמד לפנייהם הוא הוראת הדין הנ"ל, בדבר אי-הטלת הגבלות על שינוי הצוואה. ולכן, בבני זוג כאלה, בהעדר כוונה אחרת, מפורשת או משתמעת, לא ניתן להניח כי רצונם היה להגביל זה את כוחו של זה בשינוי הצוואה ולא נכון להטיל עליהם את הנטל המוטל על בני זוג שערכו צוואותיהם אחרי התיקון, לכתוב בהן

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 16-10-36694 א' נ' ל' ואח'

1 במפורש "הוראה אחרת" בה הם מבקשים לשחרר איש את רעהו מהגבלות התיקון (ב-ע"מ 10807/03
2 זמיר נ' גמליאל; שם). עוד בהקשר זה יש לדחות את ניסיונה של ב"כ המערערת לערוך הבחנה שכזו
3 על-סמך פסק-דין של השופט גרינברגר ב-ת.ע. (משפחה י-ם) 41010/07 א' ב' ואח' נ' ש' צ'; 31.5.02,
4 מן הטעם שאין בו אמירה התומכת בהבחנה זו (שם, סעיף 23 לפסק-הדין), ואם לא די בכך, נפנה
5 לפסק-הדין ב-ת.ע. (ב"ש) 19940-12-12; 19985, פלונית ואח' נ' אלמוני, 17.4.16, שם קובע סגן
6 הנשיאה כב' השופט גביזון, כי לטעמו אין מקום להחיל את סעיף 8א(ב)(1) (הוא הסעיף אליו מכוונת
7 ב"כ המערערת) על צוואות שנערכו טרם תיקון 12 לחוק הירושה (שם, פיסקה 33).
8
9

תניית הסילוקין

10
11 בתניית הסילוקין קובעת המנוחה, כי אם הנהנה על פי צוואתה (או יורש איזשהו) יתקוף את תוקפה
12 של הצוואה, כולה או חלק מהוראותיה (כך יש לפרש את המילים "או כל חלק ממנה") ו/או יגיש
13 התנגדות לקיומה (כך יש לפרש את המילים "יתנגד להוראות צוואה זו או חלק מהן או חוקיותה")
14 במטרה לשנותה או לבטלה כולה או חלקה ו/או ינקוט בהליכים משפטיים כדי לבטל את תוקפה (על
15 דרך של התנגדות כמובן), אותו נהנה יפסיד את אותו חלק מעיזבונה שיגיע לו על-פי הצוואה או על-פי
16 הדין.

17
18 המנוח לא עשה אף לא אחת מפעולות אלה. הוא לא התנגד לצוואה או לאיזו מהוראותיה, לא תקף
19 אותה; לא פעל לשנותה. להיפך. הוא הגישה לקיום וזכה על-פיה בעזבונה של המנוחה כפי שהיא
20 ציוותה.

21
22 מכאן, יש לדחות את ניסיונה של ב"כ המערערת לקרוא לתוך תניית הסילוקין הוראה האוסרת על
23 המנוח לשנות את צוואתו שלו "כולה או מקצתה" (סעיף 1 לעיקרי הטיעון מטעם המערערת; עמ' 2
24 לפרוטוקול הדיון בערעור, ש' 14). בהכללת הוראה שכזו בתניית הסילוקין - שניכר בה (על-פי עדותו
25 של עו"ד דויטש, עמ' 19 לפרוטוקול הדיון בבית-משפט קמא, ש' 19-20) שהוכנסה לצוואה כסעיף
26 סטנדרטי - יש משום חריגה מלשון הצוואה ולא יכולה להילמד ממנה, אף לא במשתמע.

עו"ד דויטש

27
28
29
30 ב"כ המערערת נתלית בתצהירו של עו"ד דויטש, בו הצהיר, כי היה ברור למנוחים שמדובר בצוואות
31 הדדיות "שמבטאות הסכם ששינוי חד צדדי יבטל את ההסכם, כך, שאף אחד לא יוכל לשנות בלי
32 הסכמה של השני" וכי רוח דברים זו ועיקרון ההסתמכות של שני בני הזוג "הוא שהדריך אותם בעת
33 שערכתי את צוואותיהם". דא עקא, שמחקירתו הנגדית של עו"ד דויטש עולה, כי לא הוא ערך את

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 16-10-36694 א' נ' ל' ואח'

1 התצהיר; התצהיר הועבר אליו כשהוא ערוך ומוכן וכל שהיה עליו לעשות הוא למלא את פרטיו
2 ולחתום; הוא לא יכול היה לזכור אם הוא זה שערך את הצוואות ההדדיות "יכול להיות שעו"ד
3 אלבינצר עבר עליה, יכול להיותה היפך"; כי מדובר ב"סגנון של צוואות כאלה זה לא אנחנו המצאנו
4 אלא עו"ד שקדמו לנו"; כי לא יכול לזכור אם הוא הכין מילה במילה או עו"ד אלבינצר; כי מדובר
5 בסעיף סטנדרטי בצוואות הדדיות; כי הוא לא זוכר את מהלך הדברים שהיה במשרדו בעת חתימת
6 המנוחים על הצוואה, אך דאג להסביר כיצד בדרך כלל הדברים מתנהלים במשרד, תוך שהוא משליך
7 את יתרו על עו"ד אלבינצר; עם זאת ידע להבהיר כי יש להבחין בין לערוך צוואה לבין להסביר את
8 האמור בה "וזאת עשינו - גם אני וגם שותפי - לבני הזוג מה פירוש הצוואה ומה קורה כאשר מישהו
9 פועל בניגוד לצוואה ההדדית".

10 כשנשאל, בכל זאת, מה הרצון שהמנוחים הביעו, הוא השיב, זה מה שהם הסבירו - בני הזוג...
11 כשהסבירו מה הם רוצים לעשות, לעשות צוואה שאם אחד נפטר השני מקבל הכל ולהיפך" (עמ' 19-
12 20 לפרוטוקול בית-משפט קמא). כשנשאל ספציפית יותר, מה היו המגבלות שהוטלו מכוח תניות
13 הסילוקין, השיב כפשוטו: תקיפת הצוואה, קרי התנגדות לצוואה. עוד השיב, בתשובה לשאלות ב"כ
14 המשיב 1, כי אם המנוח היה נפטר לפני המנוחה, הייתה היא זוכה בעזבונו ואז היא יכולה לעשות מה
15 שהיא רוצה וכי "זו המשמעות של צוואה הדדית ואותו דבר הפוך".

16
17 הנה כי כן, אף לא מילה אחת על הסתמכות, או על מגבלה המוטלת על מי מבני הזוג, לשנות את
18 צוואתו, בין בחיי בן הזוג השני, בין לאחר מותו. בניסיון תיקון בחקירה חוזרת של ב"כ המערערת
19 (בקמא) נשאל עו"ד דויטש על הצהרתו בתצהיר ששינוי חד צדדי יבטל את ההסכם ושאלו לא יכול
20 לשנות בלי הסכמה של הצד השני, השיב תשובה סתמית: "שבית המשפט יחליט" (עמ' 21, ש' 16-
21 19).

אחרי התיקון

22
23
24
25
26 גם אם תאמר, כי יש מקום להחיל את "רוחו" של סעיף 8 לחוק הירושה (ואף אותו עצמו) על הצוואות
27 עסקינות, לא יהא בכך, בנסיבות שלפנינו, כדי להושיע. מדוע?

28
29 ב"כ המערערת קובלת על הצוואה בכתב-יד שעשה המנוח (משנת 2009), עוד בחייה של המנוחה, בה
30 סטה מהוראת הצוואה ההדדית, כשנישל את המנוחה מרכושו וזיכה בו אחרים, כל זאת שעה
31 שהמנוחה, אילו ידעה על כך, לא יכולה הייתה להגיב בשל חוסר כשירות. בכך, כאמור, מכוונת ב"כ
32 המערערת לחלופה המופיעה בסעיף 8א(ב)(1) לחוק הירושה, הקובע:

33 "ב) לביטול צוואה הדדית לא יהיה תוקף אלא אם כן יתקיים אחד מאלה:

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 16-10-36694 א' נ' ל' ואח'

1 (1) בחייהם של שני בני הזוג - המצווה המבקש לבטל את צוואתו ימסור הודעה
2 בכתב על ביטול הצוואה למצווה השני; נמסרה הודעה כאמור, בטלות הצוואות
3 ההדדיות של שני המצווים."

4
5 בענייננו, אין מחלוקת שהמנוח לא הודיע למנוחה על ביטול צוואת 91 שלו וגם אם היה מודיע,
6 בהינתן מצבה המנטלי, לא מן הנמנע שבית-המשפט היה פוסל את הודעת הביטול (ש' שוחט,
7 "פגמים בצוואות", מהדורה שלישית, עמ' 355).

8
9 ומה התוצאה במקרה כזה? להודעת הביטול לא היה ניתן תוקף והמנוח היה נתפס על צוואת לתוצאה
10 זו הייתה משמעות אילו נפטר המנוח לפני המנוחה. או אז, אם היו באים הזוכים על-פי צוואת 2009
11 ומבקשים לקיימה, המנוחה הייתה מתנגדת ומבקשת לקיים את הצוואה ההדדית של המנוח, משנת
12 91, שהרי זו לא בוטלה, כאמור. דא עקא, שבמקרה שלפנינו נפטרה המנוחה לפני המנוח והמנוח זכה
13 בעיזבונה. משאין הגבלה בדין ואו בצוואת המנוחה שקיימה, אין מניעה מלפני המנוח, לשנות את
14 צוואתו. המנוח אכן שינה את צוואתו - אחרי מות המנוחה - בחתימתו פעם נוספת על צוואת 2009
15 ובאשרורה מחדש. במצב דברים ב"כ המערערת השיבה, בהגינותה, כי מאחר שאין בצוואות 91
16 הוראת יורש אחר יורש, אם היה המנוח עושה צוואה אחרי מות המנוחה ומשנה את הוראות צוואתו
17 ההדדית, לא היה למערערת פתחון פה (עמ' 4 לפרוטוקול, הדיון בערעור, ש' 23-32 ועמ' 5, ש' 1-8).

18
19 ודוק! אף אם תאמר שהמנוח נתפס על צוואת 91 ואין כל תוקף לצוואה בכתב-יד, והוא אף לא עשה
20 צוואה אחרת גם אחרי מות המנוחה, בהיות המנוחה חשוכת ילדים, הוראת הצוואה לטובתה, בצוואת
21 91 של המנוח, הייתה מתבטלת (סעיף 49 לחוק הירושה) והיו חלים כללי הירושה על-פי דין. אין
22 מחלוקת שהמערערת אינה יורשתו של המנוח על-פי דין (ראו לעניין זה דברי ב"כ המערערת, לפיהם
23 במצב דברים זה "לא הייתי עומדת כאן", עמ' 4 לפרוטוקול הדיון בערעור, ש' 22-26).

24
25 10. משאין ישועה למערערת אף אחרי התיקון, ממילא מצבה לא יכול להיות טוב יותר - נוכח
26 הדין שחל - לפני התיקון.

27
28 11. לאור התוצאה אליה הגעתי אין מקום להידרש לבקשת המערערת לתיקון פרוטוקול הדיון
29 בערעור.

30
31 12. אמליץ אפוא לחבריי להרכב לדחות את הערעור, ולחייב את המערערת בתשלום הוצאות
32 המשיבים כדי 15,000 ₪ לכל אחד מהם.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 16-10-36694 א' נ' ל' ואח'

1
2
3
4
5

שאוּל שוּחַט, שופט

השופט יונה אטדגי:

6

7

8 אני מסכים שיש לדחות את הערעור, מהטעמים שפירט חברי כב' השופט שוחט, ובראש ובראשונה
9 מהטעם, שהוראת סעיף 8 לחוק הירושה אינה חלה על הצוואות שנעשו בשנת 1991. וכך אני מסכים,
10 שדין הערער להידחות, גם אם בענייננו היתה חלה הוראת סעיף 8א. בכך הרחיב חברי, ואני מבקש
11 לתמצת:

11

12 גם אם נניח שהוראה זו, או "רוחה", חלים על הצוואות האמורות, וגם אם נניח שצוואת המנוח
13 שנעשתה בשנת 2009, משמעה "ביטול הצוואה ההדדית" שנעשתה בשנת 1991, הדבר לא היה מועיל
14 למערערת, משום שאז היתה חלה הוראת סעיף 8א(ב), המורה כי "ביטול" זה "לא יהיה תוקף",
15 כשלא התקיימו התנאים המנויים באותו סעיף (ואין חולק שהם לא התקיימו), והתוצאה היתה ששתי
16 "הצוואות ההדדיות" משנת 1991, זו של המנוחה וזו של המנוח, נותרו בעינן. מאחר שהמנוחה נפטרה
17 לפני המנוח, המנוח היה רשאי לקיים את צוואתה התקפה של המנוחה, ובהעדר הגבלה כלשהי בצוואת
18 המנוחה, הוא היה רשאי להוריש את עזבונו למי שיחפוץ.

18

19

20 למרות שהמערערת לא טענה זאת אוסיף, שאם נייחס את מועד הצוואה "החדשה" לתאריך השני
21 המופיע בה: 15.12.11, אזי – מאחר שהמנוחה כבר לא היתה בחיים באותו מועד, ומאחר שב"צוואות
22 ההדדיות" לא היתה כל הגבלה נוספת, מלבד הורשת העיזבון זה לזו וזו לזה, הרי שצוואתו "החדשה"
23 לא סתרה, באותו מועד (15.12.11) את צוואתו משנת 1991, וממילא סעיף 8א(ב) לחוק לא חל כלל.

23

27
28
29
30

יונה אטדגי, שופט

השופט דורון חסדאי:

31

32

33 לאחר עיון מצאתי להצטרף לחו"ד המפורטת של עמיתי השופט שאול שוחט.
34 מסכים אני לתוצאה אליה הגיע ולהנמקותיו.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 16-10-36694 א' נ' ל' ואח'

1 הערות עמיתי השופט יונה אטדגי אף הן מקובלות עלי.

דורון חסדאי, שופט

6
7 נקבע כפי האמור בפסק דינו של כבוד השופט שוחט, פסקה 11 לעיל.
8 העירבון שהופקד ע"י המערערים יועבר למשיבים על-חשבון ההוצאות שנפסקו.
9 פסק הדין ניתן לפרסום במתכונת בה נחתם ללא פרסום שמות הצדדים וכל פרט העלול לזהותם.
10
11 ניתן היום, ח' כסלו תשע"ח, 26 נובמבר 2017, בהעדר הצדדים.

דורון חסדאי, שופט

יונה אטדגי, שופט

שאל שוחט, שופט

12